PREDKLADACIA SPRÁVA

Predseda vlády Slovenskej republiky v súlade s Programovým vyhlásením vlády Slovenskej republiky predkladá na rokovanie vlády materiál ***Analýza sociálno-ekonomickej situácie a vybraných problémov okresov Svidník, Stropkov a Medzilaborce s návrhmi na zlepšenie v sociálnej a hospodárskej oblasti.***

V súlade s vládnym programom, ktorého cieľom je prehlbovanie územnej súdržnosti spoločnosti, vláda nadväzuje na pozitívne skúsenosti z výjazdových rokovaní v regiónoch z obdobia do roku 2020 a pokračuje v ich organizovaní v pravidelných dvojmesačných intervaloch.

Výjazdové rokovanie vlády Slovenskej republiky sa uskutočňuje v obci Vyšný Orlík v okrese Svidník, ktorá je významná z hľadiska regionálneho rozvoja, uchovávania kultúrno-historického dedičstva, náboženského a kultúrneho života rusínskej komunity a rozvoja vidieckeho cestovného ruchu. Finančne bude podporený projekt **rekonštrukcie kultúrneho domu** vo výške 50 000 eur.

Okresy Svidník, Stropkov a Medzilaborce patria medzi regióny s dlhodobo nepriaznivou sociálno-ekonomickou situáciou, ktorá sa prejavuje vyššou mierou nezamestnanosti, nízkou úrovňou investícií a obmedzenými príležitosťami na trhu práce. Hospodárska základňa je prevažne orientovaná na poľnohospodárstvo a lesníctvo, pričom chýba dostatočná diverzifikácia výroby a rozvoj priemyselných odvetví. Sociálne problémy sú spojené s odchodom mladých ľudí za prácou mimo regiónu, čo vedie k starnutiu populácie a znižovaniu počtu obyvateľov. Nedostatočná dopravná infraštruktúra a slabá dostupnosť služieb zároveň predstavujú bariéru pre rozvoj podnikania a cestovného ruchu.

Dôležitým je **praktické uplatnenia zákona č. 271/2025 Z. z. o podpore prioritných okresov**.

Na zlepšenie situácie je potrebné podporiť rozvoj infraštruktúry, zvýšiť atraktivitu regiónu pre investorov a vytvoriť podmienky pre vznik nových pracovných miest, aby sa znížili regionálne rozdiely a zlepšila kvalita života obyvateľov týchto okresov.

Vláda Slovenskej republiky týmto výjazdovým rokovaním vyjadruje svoj záujem o vyrovnávanie regionálnych rozdielov. Cieľom je podpora sociálnej súdržnosti, ekonomického rozvoja, tvorby pracovných miest, hospodárskeho oživenia a rozvoja infraštruktúry týchto okresov.

Analýza sociálno-ekonomickej situácie a návrh uznesenia vlády Slovenskej republiky z jej výjazdového rokovania venujú pozornosť **posilneniu regionálnej konkurencieschopnosti,** ku ktorej má prispieť **vyhľadávanie strategických investorov** prostredníctvom Slovenskej agentúry pre rozvoj investícií a obchodu a možnosti podpory etablovaných výrobných závodov. Rovnako aj navrhované prerokovanie možnosti **umiestnenia priemyselných kapacít na výrobu dielcov pre elektromobily** so zástupcami spoločnosti Volvo Cars Slovakia **v okresoch Stropkov a Svidník**, so zohľadnením jeho tradičnej elektrotechnickej výroby a dostupnej pracovnej sily.

V oblasti regionálneho rozvoja sa navrhuje uložiť rezortu investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie zabezpečiť **vypracovanie metodiky pre prijímanie opatrení na hospodársky, sociálny a environmentálny rozvoj prioritných okresov** s dôrazom na navrhovanie a uplatňovanie štrukturálnych opatrení podľa § 3 odseku 1 písmena b) a odseku 2 zákona č. 271/2025 Z. z. o podpore prioritných okresov, pričom metodika bude využiteľná aj pre potreby výjazdových rokovaní vlády a o splnení tejto úlohy písomne informovať vládu.

Rezortu životného prostredia identifikovať rozvojové príležitosti v rezortnej pôsobnosti v okresoch Svidník, Stropkov a Medzilaborce a v zmysle § 3 odseku 2 zákona č. 271/2025 Z. z. o podpore prioritných okresov spolupracovať s ministrom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie pri prijímaní adekvátnych opatrení vrátane navrhovania a uplatňovania štrukturálnych opatrení.

Sociálna a regionálna dimenzia návrhu uznesenia sa prejavuje v úlohe **rezortu práce, sociálnych vecí a rodiny** preskúmať možnosti návrhu **rozvoja sociálnej ekonomiky** na podporu rastu počtu pracovných miest a zvyšovanie miery zamestnanosti a vytváranie príležitosti pre znevýhodnené skupiny, ako aj **zlepšenie podmienok na trhu práce pre prioritné okresy**.

S **programom podpory prioritných okresov** súvisí aj navrhovaná úloha pre rezorty cestovného ruchu a športu, kultúry a splnomocnenca vlády pre národnostné menšiny posúdiť možnosti **podpory rozvojového potenciálu okresu Medzilaborce v oblasti kultúrneho turizmu a zachovávania kultúrnej rozmanitosti ako súčasti rozvoja regiónu a jeho identity** a v zmysle § 3 odseku 2 zákona č. 271/2025 Z. z. o podpore prioritných okresov spolupracovať s ministrom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie pri prijímaní adekvátnych opatrení vrátane navrhovania a uplatňovania štrukturálnych opatrení.

Environmentálne opatrenia sa zameriavajú na **zlepšenie kvality životného prostredia, adaptáciu na klimatické zmeny, rozvoj ekologickej infraštruktúry, financovanie projektov vodovodov, kanalizácií, atď**. Konkrétne sa navrhuje uložiť rezortu životného prostredia:

- navrhnúť právnu úpravu, ktorá bude nadväzovať na existujúce programy na čiastkovú obnovu rodinných domov v súvislosti so zvyšovaním energetickej efektívnosti a znižovaním emisií skleníkových plynov v domácnostiach ohrozenými energetickou chudobou,
- zanalyzovať prostredníctvom Environmentálneho fondu v spolupráci so Slovenským vodohospodárskym podnikom, š. p. možnosti financovania projektov a budovania verejných vodovodov, verejných kanalizácií a projektov budovania, rozširovania alebo intenzifikácie čistiarní odpadových vôd pre obce a v prípade potreby navrhnúť právnu úpravu,
- zanalyzovať prostredníctvom Environmentálneho fondu v spolupráci so Slovenským vodohospodárskym podnikom, š. p. možnosti financovania projektov a budovania cyklotrás v blízkosti vodných nádrží a vodných tokov a v prípade potreby navrhnúť právnu úpravu,
- zabezpečiť vypracovanie nového manipulačného poriadku VN Veľká Domaša a jeho predloženie orgánu štátnej vodnej správy na schválenie,
- zabezpečiť stabilizovanie brehov VN Veľká Domaša proti zosuvom prostredníctvom správcu vodohospodársky významných vodných tokov,
- zabezpečiť odstraňovanie nánosov, zátarasou, stromov a krovín z dna VN Veľká Domaša prostredníctvom správcu vodohospodársky významných vodných tokov v spolupráci s miestne príslušnými obcami.

Úlohou rezortu dopravy bude najmä pokračovať vo **zvyšovaní dopravnej obslužnosti okresov Svidník, Stropkov, Medzilaborce a širšieho regiónu**, konkrétne sa navrhuje zabezpečiť:

- vyhlásenie verejného obstarávania na zhotoviteľa projektovej dokumentácie stavby „I/21-011 Most cez potok Fijaš v obci Matovce M549“,

- vyhlásenie verejného obstarávania na zhotoviteľa projektovej dokumentácie stavby „I/21-013 Most cez potok pred obcou Okrúhle M885“,
- zazmluvnenie spracovateľa geometrických plánov na úsek R4 Kapušany – Lipníky, na základe ktorých bude zabezpečené majetkovoprávne usporiadanie stavby.

Rovnako sa navrhuje, aby rezorty investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie a dopravy preskúmali možnosti technického riešenia a finančného zabezpečenia **výstavby obchvatu - prepojenia mesta Vranov nad Topľou** medzi cestou 1. triedy I/18 a cestou II. triedy 576.

V **oblasti športovej infraštruktúry** sa navrhuje, aby rezort cestovného ruchu a športu prerokoval možnosti podpory projektu **rekonštrukcie strojovne zimného štadióna** a projektu **novej tribúny pri futbalovom štadióne v meste Stropkov**.

V rámci **politiky podpory národnostných menšín** sa navrhuje uložiť:

- splnomocnencovi vlády SR pre rómske komunity vyhlásiť výzvu pre oblasť podpory sociálneho nájomného bývania v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít,
- splnomocnencovi vlády SR pre národnostné menšiny spolupracovať s orgánmi miestnej štátnej správy a samosprávy v okresoch Svidník, Stropkov a Medzilaborce pri zabezpečovaní používania jazykov národnostných menšín v úradnom styku,
- rovnako aj využívať rozsiahlu bázu spoločného kultúrneho dedičstva na posilňovanie spoločenskej súdržnosti a podporu porozumenia a tolerancie obyvateľov okresov Svidník, Stropkov a Medzilaborce bez rozdielu príslušnosti k národnosti a používania jazyka.

Navrhuje sa **uvoľniť finančné prostriedky** zo zdrojov kapitoly Všeobecná pokladničná správa v **celkovej výške** viac ako **2 500 000 eur**, z toho:

viac ako 1 900 000 eur na **projekty obcí a miest okresov Svidník, Stropkov a Medzilaborce a iných právnických osôb** podľa prílohy uznesenia; zvyšok na väčšie projekty v širšom regióne:

- 40 000 eur za účelom podpory projektu „Rekonštrukcia bývalej základnej školy so zámerom vytvorenia múzea 1. svetovej vojny“ pre obec Veľkrop;
- 10 000 eur za účelom podpory spomienkovej udalosti „Spomienkové stretnutie k 81. výročiu Tokajíckej tragédie“ pre obec Tokajík;
- 10 000 eur na vytvorenie národopisnej expozície v prírode, Slovenské národné múzeum, expozícia Múzeum ukrajinsko-rusínskej kultúry vo Svidníku;
- 25 000 eur za účelom podpory projektu „Rekonštrukcia strechy zvonice“ pre Pravoslávnu cirkevnú obec Svidník;
- 20 000 eur za účelom podpory projektu „Rekonštrukcia miestnej komunikácie po povodniach“ pre obec Brežany;
- 15 000 eur za účelom podpory projektu „Vybudovanie detského ihriska pri materskej škole v obci Malý Slivník“;
- 80 000 eur za účelom za účelom podpory projektu „Vybavenie kuchyne, jedálne v novovybudovanej Cirkevnej základnej škole Prešov - Solivar“ pre Košickú arcidiecézu;
- 40 000 eur na rekonštrukciu jedálne Prešovskej univerzity v Prešove;

- 40 000 eur na pilotný projekt vytvorenia špecializovanej ambulancie vo Východoslovenskom ústave srdcových a cievnych chorôb, na Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach;
- 5 000 eur za účelom podpory projektu „Vzdelávanie v oblasti kultúry, prezentácie kníh a vzdelávanie obyvateľov“ pre Inštitút sociálnych právd, Košice;
- 100 000 eur za účelom podpory projektu „Interiérové vybavenie novovzniknutého zariadenia pre seniorov Holubnica v meste Spišská Nová Ves“;
- 20 000 eur za účelom podpory projektu „Dobudovanie rozvojového centra a materskej školy“ pre Gréckokatolícku cirkev, Streda nad Bodrogom;
- 10 000 eur za účelom podpory projektu „Rekonštrukcia balkóna v Útulku pre ženy“ pre Inštitút Krista Veľkňaza (sociálny podnik), Žakovce;
- 100 000 eur za účelom podpory celoslovenského projektu „Najväčší sociálno–inovatívny projekt s dopadom na celé územie Slovenskej republiky a pre všetky generácie – popularizácia ťažiskových zelených tém“ pre Za trvalo udržateľný rozvoj, Bratislava.

Predkladaný návrh uznesenia má za cieľ prispieť k zlepšeniu kvality života obyvateľov dotknutých regiónov a podporiť ich ďalší hospodársky a sociálny rozvoj. Navrhované opatrenia vychádzajú z požiadaviek miestnych samospráv a zohľadňujú reálne potreby a špecifiká regiónu.